

Borås kommun
grundskola@boras.se

2022-05-17
Dnr 2019:5786

Beslut

efter kvalitetsgranskning av stimulerande
undervisning för elever i årskurs 4 som ligger
långt fram i sin kunskapsutveckling vid Engel-
brektskolan F-6 i Borås kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Engelbrektskolan F-6 avseende verksamhetens kvalitet gällande stimulerande undervisning för elever i årskurs 4 som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska att undervisningen i årskurs 4 genomförs på ett sådant sätt att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling bibehåller sitt intresse för skolarbetet och får möjlighet att nå längre. De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning arbetar lärare metodiskt vid planering och i undervisning för att ge elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling möjlighet att nå längre?
2. I vilken utsträckning ger skolans ledning stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling?

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området. I bilaga 2 finns beskrivet hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. Granskningen genomförs i 30 skolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Engelbrektskolan F-6 i Borås kommun ingår i denna granskning. Skolinspektionen besökte Engelbrektskolan F-6 den 22-23 samt den 29 mars 2022. Besöket genomfördes av utredarna Maria Larsson och Tobias Thorén. Totalt sju intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn samt åtta lektionsobservationer genomfördes.

Beslut:

Lärares arbete med planering och undervisning för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område.

- Rektorn behöver tillsammans med lärarna utveckla skolans arbete med att ge lärarstöd och utmaningar till elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling.

Skolledningens stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område.

- Rektorn behöver utveckla skolenhetens uppföljning och analys av elevernas kunskapsresultat. Detta i syfte att synliggöra även elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Analysen bör sedan användas som underlag för arbetet med att utveckla undervisningen för elevgruppen.
- Rektorn behöver genom sin organisation skapa möjligheter till en mer systematisk samverkan mellan elevhälsa och lärare kring att utveckla undervisning som stimulerar elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2022-11-17 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2019:5786) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Lärares arbete med planering och undervisning för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Inom denna frågeställning granskas följande fyra områden:

- I vilken utsträckning lärares *planering av undervisningen* (även) utgår från behoven hos elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning läraren ger elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling *tillräckliga utmaningar*.
- I vilken utsträckning de elever som nått långt/blir klara fort får *stöd för att komma vidare* i sin kunskapsutveckling.

- I vilken utsträckning undervisningen genomsyras av *ändamålsenliga förväntningar* på elevernas förmåga.

Skolinspektionen bedömer att lärarna i flera avseenden arbetar metodiskt vid planering och genomförande av undervisning för att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ska ges möjlighet att nå längre. Dock bedömer Skolinspektionen att den undervisning som genomförs, inte i alla delar möter den aktuella elevgruppens behov.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att lärarna vid Engelbrektskolan i sin planering beaktar tidigare höga elevprestationer och förbereder material även för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Dock framgår i begränsad omfattning information om dessa elevers behov av utmaningar i deras individuella utvecklingsplaner. Granskningen visar att elever som tillhör gruppen i huvudsak får uppgifter som är utmanande även om granskningen indikerar viss variation mellan olika klasser. Det varierar också mellan skoluppgifter i vilken utsträckning elever ges tillräcklig vägledning i hur de kan fördjupas och göras mer utmanande. Granskningen visar vidare att lärarna ger eleverna lämpliga former av lärarstöd även om lärare själva uppger att det kan vara svårt att hinna med att ge stöd till elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Lärarna ger eleverna erkänsla för tidigare ansträngningar. Granskningen visar också att undervisningen präglas av lärarnas höga och ändamålsenliga förväntningar på elevernas förmåga.

Lärarnas planering av undervisningen

Granskningen visar att lärarna i sin planering förbereder uppgifter och material för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Lärare uppger att ämnesplaneringsarbetet i stor utsträckning sker tillsammans i årskursarbetslaget. De planerar då för skoluppgifter som lämpar sig för alla men som elever vilka kommit långt i sin kunskapsutveckling kan utföra på sin kunskapsnivå. I exempelvis ämnet svenska eller vid ämnesövergripande projekt kan det handla om att eleverna får arbeta med så kallade öppna uppgifter vilka ger utrymme för mer utvecklade svar. I ämnet matematik har lärarna förberett extrauppgifter, antingen som finns i boken eller digitalt om elever snabbt blir färdiga. Härutöver uppger lärare att det förekommer att de i planeringsarbetet vänder sig till lärare i en högre årskurs kring val av material som ska passa elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling.

Granskningen visar vidare att lärare i sin planering tar hänsyn till tidigare höga elevprestationer samt kontinuerligt uppdaterar planeringen med utgångspunkt i elevernas förändrade behov. Dock framgår endast i begränsad omfattning i elevernas individuella utvecklingsplaner information om elevers behov av utmaningar i undervisningen. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att det görs noggranna överlämningar muntligt och skriftligt när eleverna börjar i årskurs 4. Motta-

gande lärare får då information om vilka elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling och kan planera för detta. Under årskurs 4 genomförs också screeningar i ämnena svenska, matematik och engelska. Undervisande lärare får sammanställningar där det framgår vilka elever som nått högt resultatmässigt. Vidare ger lärare exempel på hur de anpassar lektionsplaneringar efter elevernas kunskapsnivå. Vid inledningen av ett nytt arbetsområde kan eleverna ibland få göra en självskattning. I ämnet matematik får eleverna återkommande göra diagnostiska test vilka visar vad enskilda elever ska träna mer på utifrån sin nivå. I de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tar del av vid besöket framgår i sex av åtta fall kortfattat att eleven ska få tillgång till mer utmanande uppgifter i ämnet matematik såsom problemlösning på en särskild portal eller att arbeta med problemlösningshäfte. Det saknas dock i de flesta utvecklingsplaner information om eleverna även behöver utmaningar i andra skolämnen.

Utmaningar i undervisningen

Granskningen visar att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling i huvudsak får uppgifter som är utmanande men granskningen indikerar att detta varierar mellan olika klasser. Lärarna uppger att i läromedlet i matematik finns olika svårighetsgrader (spår) för eleverna att arbeta med. Det finns också utmaningsböcker samt digitalt material som kalibreras efter elevens kunskapsnivå. Vidare beskriver lärare hur uppgifter i flera ämnen är öppna till sin karaktär vilket skapar möjligheter till individuell fördjupning. Exempelvis får eleverna i ämnet svenska arbeta med öppna reflekterande frågor om boksamtal. Lärarna beskriver hur de i detta projekt försöker hjälpa eleverna att tänka vidare och sätta ord på det som egentligen är svårt. I ämnet historia har eleverna fått skriva manus och dramatisera historiska händelser. I ämnet engelska ges elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling möjlighet att skriva mer utvecklande texter. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår också exempel på utmanande, öppna uppgifter såsom ovan nämnda boksamtal i svenska. Av intervju med elever framgår dock att graden av utmanande undervisning skiljer sig mellan olika klasser. Flertalet elever uppger att det alltid finns mer utmanande uppgifter att arbeta med medan några elever efterfrågar detta i högre utsträckning. Vissa elever uppger också att de återkommande får läsa bänkbok eller måla om de snabbt blir klara med uppgifter under en lektion. I samband med granskningsbesöket tog Skolinspektionen del av lektionsuppgifter. Flera av uppgifterna i särskilt svenska, engelska och samhällsorienterande ämnen var öppna till sin karaktär på så vis att det inte fanns ett enda rätt svar eller att frågor var av reflekterande karaktär. Dock framgick endast i liten utsträckning instruktioner eller exempel på hur uppgifterna kunde fördjupas och göras mer utmanande för eleverna.

Vidare visar granskningen att lärarna ger eleverna möjligheter till acceleration även om det är vanligt att alla elever först ska arbeta med samma uppgifter. Av intervjuer med lärare framgår att elever exempelvis kan accelerera i matematik genom

att de efter genomförda diagnostiska tester kan få uppgifter av högre svårighetsgrad. Detta förekommer också vid en av Skolinspektionens observationer. Lärare uppger vidare att det finns enskilda elever som har högre årskursbok i exempelvis engelska. Det finns också elever i mellanstadiet som bedömts vara särbegåvade vilka delvis får sin undervisning utifrån en högre årskurs läromedel. Av intervju med elever framgår emellertid att alla elever vanligtvis får göra samma uppgifter och först om de blir färdiga får arbeta med mer utmanande uppgifter.

Granskningen visar att lärarna använder sig av olika metoder och material i undervisningen så att eleverna får möta en variation. Av intervjuer med lärare och av lektionsobservationer framgår att lärarna generellt varierar arbetsformer och arbetssätt för att det ska passa det ämnesområde eleverna arbetar med. Lektionerna som Skolinspektionen deltog vid bestod också av flera olika moment såsom lärarnas genomgångar, filmvisning, eget arbete och gemensamma diskussioner. Eleverna fick arbeta i olika konstellationer såsom enskilt, par eller i grupp. Lärarna bestämmer som regel vilka elever som ska arbeta tillsammans. Av intervju med lärare framgår också exempel där elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling får arbeta tillsammans under lektioner. En lärare uppger exempelvis hur de tillsammans med skolbibliotekarien hade ett arbete kring läsning. Då baserades grupper och val av svårighetsgrad på bok utifrån elevernas nivå. En annan lärare uppger att elever som kommit långt i ämnet engelska emellanåt får arbeta tillsammans. Av intervju med elever framgår att elever som kommit lite längre i matematiken kan få samarbeta med varandra.

Lärarstöd för att komma vidare i kunskapsutvecklingen

Granskningen visar att lärarna i huvudsak ger lämpliga former av lärarstöd men det framkommer också att det kan vara svårt att hinna med elever som behöver mer utmaningar i undervisningen. Av intervjuer och observationer framkommer att lärarna försöker se alla elever och ge dem lärarstöd under varje lektion. Detta bekräftas av eleverna som säger att de som regel får det stöd de behöver under lektionerna. Lärarna beskrivs vara bra på att förklara och eleverna får hjälp när de räcker upp handen. Detta bekräftas också av Skolinspektionens lektionsobservationer där lärarna i undervisningen ger alla elever, även de som kommit långt i sin kunskapsutveckling, stöd i arbetet. Exempelvis stödjer lärarna genom att ställa frågor till eleverna, eller visa, utan att direkt ge det rätta svaret. Dock uttrycker en lärare att det kan vara en utmaning att hinna med elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling i vissa ämnen. Exempelvis finns flera elever som skulle kunna gå vidare med utmaningsboken i ett ämne, men eleverna skulle då behöva en ordentlig genomgång vilket inte är möjligt att ge. Lärare uppger vidare att det förekommer att pedagoger från skolans så kallade flexgrupp deltar vid lektioner och arbetar med elever som behöver mer stöd. Flexgruppen är skolans stödenhet i vilken även personal med specialpedagogisk kompetens ingår. När personal från flexgruppen är med i undervisningen beskriver lärare att de har större möjlighet till att uppmärksamma elever som behöver mer utmaningar i undervisningen.

Vidare visar granskningen att lärarna ger eleverna erkänsla för tidigare ansträngningar såväl som återkoppling för att eleverna ska utvecklas ännu mer. Av intervju med lärare framgår att de främst ger eleverna muntlig återkoppling i skolarbetet kring vad eleverna ska tänka på för att utvecklas ytterligare. Eleverna uppger att det förekommer att de kan få skriftlig återkoppling även om det är mindre vanligt. Exempelvis kan elever få kommentarer såsom "försök att utveckla dina svar ytterligare", säger en elev. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår också exempel på hur elever ges skriftlig återkoppling på diagnostiskt prov i matematik. Under lektioner ges också flera exempel på hur lärare ger elever positiva och uppmuntrande kommentarer såsom "bra jobbat" eller "du kan".

Granskningen visar också att lärarna i huvudsak ger eleverna stöd i att få överblick över skolarbetet genom att ibland låta eleverna reflektera över sitt eget lärande. Lärarna uppger att de på olika sätt låter eleverna få reflektera över vad de lär sig. Det kan handla om exit tickets vid avslutningen av en lektion eller gemensam diskussion i helklass kring vad en skoldag eller skolvecka handlat om. Lärare beskriver att i vissa ämnen, såsom de naturorienterande, används matriser för att visa eleverna vad de ska kunna. Matriser har dock framförallt använts i årskurs 6. Härutöver uppger elever att det förekommit att lärare visat eleverna goda exempel på färdiga elevuppgifter som sedan diskuteras i klassrummet. Lärare berättar också att de har arbetat mycket med studieteknik och att de kontinuerligt pratar med eleverna kring hur man lär sig saker. Nyligen hölls också en minnestävling på skolan kring hur många decimaler av Pi-talet som elever kunde lära sig. I samband med detta tillfälle pratade lärarna med eleverna om olika minnesstrategier.

Granskningen visar också att lärarna stödjer elever att ta sig an nya kunskapsområden genom att anknyta undervisningen till saker som eleverna är intresserade av. Lärarna uppger att de generellt försöker vara lyhörda för vad eleverna är intresserade av. I ämnet engelska beskriver en lärare att de arbetat mycket med kultur och att läraren exempelvis försökt knyta an till eventuella resor som eleverna gjort. En annan lärare ger exempel på hur eleverna fick arbeta med att hålla en energidebatt. Det var ett sätt att bygga vidare på kunskaper elever fått i svenskämnet som därefter kunde utveckla arbetet i naturorienterande ämnen. Av intervju med elever framgår exempelvis att vid inledningen av ett nytt område i naturorienterande ämnen så kan eleverna först få skriva vad de redan kan för att läraren ska börja undervisningen på rätt nivå.

Vidare visar granskningen inget annat än att lärarna uppmärksammar och ger stöd till både pojkar och flickor som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Lärare uppger att det generellt finns en medvetenhet i lärarlaget kring att pojkar och flickor behandlas lika i undervisningen. Kön är också en aspekt som lärarna analyserar i uppföljningen av elevernas kunskaper. Lärarna ger även exempel på hur de gör för att slumpmässigt fördela ordet i klassrummet eller för att skapa turordning. Av intervju med elever framgår att pojkar och flickor får lika mycket lärarstöd. Detta

bekräftas också av Skolinspektionens lektionsobservationer där såväl flickor som pojkar får stöd i undervisningen.

Ändamålsenliga förväntningar

Granskningen visar att lärarnas förväntningar utgår från en aktuell bild av elevernas kunskande och förutsättningar och kommer till uttryck i tilltal och bemötande. Lärare uppger att det initialt är viktigt att lära känna eleverna för att hitta elevernas kunskapsnivå. Rätt förväntansnivå för en elev kan vara fördjupningsuppgifter i matematik medan det för en annan elev kan vara att uppmuntra till mer avancerad skönlitteratur för att komma vidare med läsningen. Lärare uppger också att de försöker lyfta goda elevexempel i klassrummet. Av intervjuer med elever och lärare framgår att höga förväntningar ställs på både pojkar och flickor. Lärare och rektorn uppger att det finns en tydlig studiekultur på skolan och att det är status att nå goda studieresultat. Detta bidrar också till en medvetenhet hos skolpersonalen om vikten av att ha höga förväntningar på eleverna. Lärare uppger emellertid att det alltid är en avvägning mellan att ha höga förväntningar och att elever inte får alltför höga krav på sig själva. Av lektionsobservationer framgår också exempel i ämnet svenska där enskilda elevers svar tas upp av läraren för att visa på ett bra elevexempel. Vidare framgår av intervjuer och observationer inget annat än att lärarnas undervisning är fri från uttryck för stereotypa föreställningar kopplade till elevers kön, socioekonomiska bakgrund och migrationsbakgrund.

Granskningen visar också exempel på hur lärarna arbetar för att kompensera de elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling men som saknar uppmuntran och stöd hemifrån. Av intervju med rektorn och lärare framgår att elever som exempelvis behöver mer uppmuntran fångas upp i lärarnas samtal med eleverna och särskilt i samband med utvecklingssamtal. Skolan har också ett tillfälle varje vecka, så kallad "bonustid" där alla elever kan få hjälp med skolarbete, såsom läxläsning. Denna tid används även av elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Skolan erbjuder också lovskola som riktas till alla elever.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver tillsammans med lärarna utveckla skolans arbete med att ge lärarstöd och utmaningar till elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling.

Granskningen visar att lärare upplever att det ibland är svårt att hinna ge elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling lärarstöd då det är många elever som behöver hjälp under lektionerna. Granskningen indikerar också att graden av utma-

ningar elever får kan skilja sig mellan olika klasser. Vidare visar granskningen exempel på skoluppgifter där instruktioner kring hur eleven kan utmanas ytterligare kan tydliggöras. Härutöver framgår att viss information finns i elevers individuella utvecklingsplaner om deras behov av stimulans och utmaningar men att detta är begränsat till enstaka ämnen.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med lärarna ser till så att elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling i alla klasser får utmaningar och att lärare ges förutsättningar att ge även dessa elever lärarstöd, att elever i arbetet med skoluppgifter ges tydlig vägledning i hur de kan fördjupas och göras mer utmanande samt att elevers behov och utmaningar i olika ämnen synliggörs, exempelvis i individuella utvecklingsplaner. Sammantaget skulle detta bidra till att stärka skolans medvetna arbete med att utmana elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Skolledningens stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Inom denna frågeställning granskas följande tre områden:

- I vilken utsträckning skolans uppföljning av resultat ger underlag för genomförande och utveckling av undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning rektorn genom sin organisation skapar reella möjligheter för elevhälsa och lärare att samverka kring undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning rektorn genom sin organisation skapar reella möjligheter för lärare att – tillsammans eller på egen hand – genomföra och utveckla en undervisning som möter elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionen bedömer att skolenhetens ledning i vissa delar ger stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, men att rektorn endast i liten utsträckning synliggör elevgruppen i skolans resultatuppföljning och att lärare och elevhälsa ges begränsad möjlighet att samverka kring och utveckla undervisningens för denna elevgrupp.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn i sin uppföljning av såväl undervisning som kunskapsresultat inte synliggör elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Det underlag som uppföljningen ger används i låg utsträckning till att utveckla undervisningen för elever

som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Vidare visar granskningen att rektorn i begränsad omfattning skapar möjlighet för elevhälsan och lärare att samverka kring undervisning för den aktuella elevgruppen och att det saknas rutiner för hur elevhälsans kompetenser kan bistå lärarna i att genomföra och utveckla en sådan undervisning. Härutöver visar granskningen att skolenheten i nuläget i begränsad omfattning har gemensamma strategier till stöd för genomförandet av en undervisning som stimulerar denna elevgrupp.

Uppföljning av resultat

Granskningen visar att elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling inte synliggörs i uppföljningen av elevernas kunskapsresultat. Av intervju med rektorn och lärarna framgår att elevernas kunskapsresultat följs upp och analyseras varje termin utifrån olika parametrar såsom exempelvis ämnen, kön och elevens bakgrund. Diskussioner kring resultatuppföljning förs också i olika forum i lärarkollegiet och i elevhälsan. Rektorn uppger dock att skolans uppföljning är begränsad till hur många elever som når de kunskapskrav som minst ska uppnås och inte omfattar hur många elever som nått långt i sin kunskapsutveckling. Detta framgår också av skolenhetens senast inlämnade resultatuppföljning till huvudmannen vilken Skolinspektionen fått ta del av. Av intervju med lärare och rektorn framgår dock att lärares elevomdömen, som registreras digitalt, anger vilka elever som får omdömet "mer än godtagbara kunskaper" i olika ämnen. Information om vilka elever som presterat bra i de screeningar som genomförs i matematik och svenska finns också sammanställt. Däremot används inte denna information i rektorns uppföljning för att synliggöra elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Resultat av screeningar samt elevernas progression diskuteras vid mitterminskonferenser där lärare, företrädare för elevhälsan och rektorn deltar. Av intervju med rektorn framgår vidare att hen emellanåt gör stickprov avseende det som dokumenteras i elevernas individuella utvecklingsplaner. Dock utgör inte elevernas individuella utvecklingsplaner en del av rektorns samlade uppföljning.

Vidare visar granskningen att det finns rutiner för uppföljning av undervisningens kvalitet, även om fokus i liten utsträckning varit på elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Av intervjuer med rektorn, lärare och företrädare för elevhälsan framgår att elevhälsan tidigare har gjort strukturerade observationer utifrån Skolinspektionens observationsmaterial med efterföljande återkoppling till respektive lärare. Detta arbete har emellertid varit vilande under två år på grund av pandemin. Rektorn uppger att fokus vid dessa observationer främst varit på trygghet, studiero och att skapa en tillgänglig lärmiljö. Att observera undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling har inte varit det primära vid dessa tillfällen. Rektorn gör emellanåt kortare besök i olika klassrum men hans möjligheter till strukturerade observationer är begränsade. Av intervju med lärare framgår att de tidigare har gjort auskultationer hos varandra men att detta har varit vilande under pandemin.

Granskningen visar att elever som riskerar att inte nå de mål som minst ska uppnås prioriteras i diskussioner och analyser vid resultatuppföljning. Av intervju med rektorn framgår att det inte görs några analyser av kunskapsresultat kopplat till elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling. Rektorn uppger också att lärarna i analysarbetet inte får några frågor kring detta och att det är ett utvecklingsområde. Lärare uppger att fokus vid mitterminskonferenser framförallt är på de elever som är i behov av stödåtgärder.

Sammantaget visar granskningen att uppföljningen av skolenhetens kunskapsresultat och undervisningskvalitet hittills inte används för att utveckla undervisningen avseende elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av den resultatrapport som Skolinspektionen fått ta del av framgår flera utvecklingsåtgärder som skolan avser att vidta baserat på den resultatanalys som gjorts. Ingen av åtgärderna berör emellertid utveckling av undervisning för elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling vilket också rektorn uppger i intervjun. Av intervju med lärare framgår exempel på utvecklingsinsatser baserat på analyser av elevernas kunskapsresultat, men de framhåller att det inte gjorts några riktade insatser för elever som nått långt i sin kunskapsutveckling utifrån resultatanalysen.

Stöd för elevhälsan att samverka med lärarna

Granskningen visar att det i liten utsträckning finns upparbetade rutiner för hur lärarna kan få stöd av elevhälsan i att utarbeta och utveckla en stimulerande undervisning för elever som nått långt i sin kunskapsutveckling. Skolans flexgrupp har dock gjort vissa insatser inom detta område. Av intervju med företrädare för elevhälsan och rektorn framgår att elevhälsans insatser främst är riktade till elever som inte mår bra eller elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Specialpedagogen finns tillgänglig för lärarna vid konsultation men arbetar annars i huvudsak med elevutredningar, åtgärdsprogram, dokumentation och handledning av elevassistenter. Specialpedagogen har dock varit involverad i enstaka ärenden, exempelvis när det handlat om elever med särskild begåvning eller vid framtagande av pedagogiskt material till elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Av intervju med rektorn framgår vidare att skolans flexgrupp främst är inriktad mot elever som är i behov av stödåtgärder, men flexgruppen har också andra uppgifter såsom att genomföra och analysera resultat av screeningar som genomförs i årskurs 4. Företrädare för flexgruppen deltar vid lärarlagens möten och har även hållit i fortbildningsprojekt kring tillgängliggörande pedagogik.

Granskningen visar att elevhälsan har få möjligheter att arbeta tillsammans med lärarna för att utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av intervju med företrädare för elevhälsan och rektorn framgår att specialpedagogens tid inte räcker till då skolan har brist på specialpedagogtjänst. Företrädare för elevhälsan kan delta vid lärarnas möten ifall de bjuds in till dessa. Lärare kan också träffa elevhälsan vid elevärenden. Företrädare för elevhälsan deltar också vid mitterminskonferenser tillsammans med lärare. Fokus vid

dessa konferenser är dock främst på elever som är i behov av stödåtgärder. Elevhälsan är inte delaktig i arbetet med elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling och är endast på förekommen anledning med i klassrumsundervisningen. Rektorn uppger att företrädare för skolans flexgrupp kan delta på lektioner men inte heller detta arbete är inriktat mot elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling.

Stöd för lärare i arbetet med undervisningen

Granskningen visar att det i nuläget i begränsad omfattning finns gemensamma strategier för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av intervjuer med lärare, rektorn och företrädare för elevhälsan framgår emellertid att det finns en medvetenhet om att skapa en utmanande undervisning även för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Lärare beskriver att utmanande undervisning är en återkommande fråga vid arbetslagsmöten samt att de delar med sig av undervisningsmaterial till varandra. Dock framgår det att det idag inte finns ett systematiskt arbete kring den här elevgruppen på skolan. Rektorn uppger att hen har diskussioner kring undervisningsutveckling i olika sammanhang såsom med enskilda lärare, mitterminskonferenser och så kallade uppdragsdialoger, men samtalen rör främst elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås samt vilka åtgärder som skolan behöver vidta. I nuläget följer inte rektorn upp arbetet kring gruppen elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Detta är inte heller en fråga som berörs i medarbetarsamtal eller i den resultatrapportering som görs till huvudmannen. Av intervju med lärare och rektorn framgår vidare att det inte finns någon formulerad handlingsplan som används för arbetet med den här elevgruppen.

Granskningen visar däremot att det finns upparbetade arbetssätt för att ta del av och implementera ny kunskap och forskning i undervisningen. Lärarna har också i flera avseenden möjlighet att utveckla undervisningen för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Av intervjuer med lärare, rektorn samt inkommen dokumentation inför granskning framgår att lärarna träffas regelbundet i olika forum såsom årskurs- eller ämnesvis. Lärare uppger att fortbildningsarbetet som genomförts under läsåret med att göra undervisningen tillgänglig för alla elever också är något som gynnar elever som kommit långt fram i sin kunskapsutveckling. Vidare arbetar skolan med så kallat ämnesdidaktiskt kollegium (ÄDK). Vid dessa tillfällen träffas lärare och diskuterar specifika lärandeområden samt delar med sig av goda undervisningsexempel till varandra. Av intervju med rektorn framgår dock att då det inte har funnits något skolutvecklingsmål riktat mot den här gruppen av elever tidigare så har det inte heller skett någon närmare kompetenshöjning för lärarna inom detta område.

Härutöver visar granskningen att det finns samverkan med andra skolor inom kommunen men inte specifikt gällande elever som ligger långt fram i sin kunskapsut-

veckling. Av intervju med rektorn framgår exempelvis att en gemensam matematik-utvecklingsinsats kommer att genomföras. Rektorn uppger dock att den inte är direkt riktad mot gruppen, men att de ändå kan ha nytta av satsningen.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver utveckla skolenhetens uppföljning och analys av elevernas kunskapsresultat. Detta i syfte att synliggöra även elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Analysen bör sedan användas som underlag för arbetet med att utveckla undervisningen för elevgruppen.

Granskningen visar att rektorn systematiskt följer upp elevernas kunskapsresultat utifrån olika parametrar såsom årskurser, ämnen och kön. Dock är den uppföljning och analys som görs av elevernas kunskapsresultat främst inriktad på att identifiera elever som är i behov av eventuella stödinsatser.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med skolpersonalen utvecklar skolenhetens uppföljning och analys av elevernas kunskapsresultat. Framförallt handlar det om att i uppföljningen tydligare synliggöra även de elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Av granskningen framgår flera exempel på underlag som kan användas i detta arbete såsom lärares ämnesbedömningar eller resultatsammanställningar av de screeningar som genomförs i olika ämnen. Underlag från uppföljning bör sedan ligga till grund för att utveckla undervisningen för elevgruppen. I sammanhanget bör också skolpersonalen tillsammans ges möjlighet att diskutera vad som är utmärkande för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling på den här skolan.

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver genom sin organisation skapa möjligheter till en mer systematisk samverkan mellan elevhälsa och lärare kring att utveckla undervisning som stimulerar elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling.

Granskningen visar att det i nuläget inte finns möjlighet för en systematisk samverkan mellan elevhälsa och lärare vad gäller att utveckla undervisningen för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Såväl elevhälsan, rektor och lärare uppger i intervju att fokus för samverkan mellan elevhälsan och lärarna mestadels inriktats på elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn skapar ytterligare möjligheter till samverkan mellan elevhälsa och lärare i syfte att, förutom att på ett systematiskt sätt identifiera elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling, även få utrymme att planera och diskutera undervisningen för denna elevgrupp. Arbetet med att utveckla undervisningen för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling kan systematiseras genom att elevhälsan kan bidra med exempelvis pedagogiskt material eller speciella åtgärder för denna elevgrupp.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Johansson

X Tobias Thorén

Föredragande

Signerat av: Tobias Thorén

I handläggningen av ärendet har även utredare Maria Larsson deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Engelbrektskolan F-6 den 22-23 mars. Intervju med rektor genomfördes digitalt den 24 mars. Besöket genomförde av utredarna Maria Larsson och Tobias Thorén.

Engelbrektskolan F-6 är en kommunal skolenhet med cirka 400 elever i Borås kommun. Eleverna i årskurs 4 är indelade i tre klasser, och det går ca 23 elever i varje klass. Enligt inkomna uppgifter från skolans rektor undervisar 11 lärare i årskurs 4 innevarande läsår. 10 av lärarna är legitimerade varav tre saknar behörighet i ett eller flera ämnen som de undervisar i.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Åtta lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En intervju med skolans skolsköterska
- En intervju med skolans specialpedagog
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier, dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan, dels den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skollagen

1 kap. 4 §

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 221) framgår att i detta ligger att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag beträffande de barn och elever som har sämre förutsättningar. Skolan ska också ge varje flicka och pojke lika möjlighet att utveckla sin fulla potential som människor.

2 kap. 25 §

Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 276) framgår att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och att en utgångspunkt är att lärande och hälsa på många sätt påverkas av samma faktorer. Vidare framgår att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper.

3 kap. 2 §

Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling, för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 285) förtydligas att alla elever, även de som utvecklas snabbt, har rätt att få stimulans och utmaningar i skolarbetet. Även elever som lätt når kunskapskraven eller har speciella talanger har rätt att få en individanpassad undervisning och uppmuntran att nå ännu längre i sin kunskapsutveckling.

2011 års läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet

1 Skolans värdegrund och uppdrag

En likvärdig utbildning

I grundskolans läroplan anges att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Skolans uppdrag

Vidare är skolans uppdrag att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.2 Kunskaper

Av läroplanen framgår även att skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Läraren ska bland annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande; stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan; organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

2.8 Rektorns ansvar

Vidare framgår av läroplanen att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningens och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna bland annat får den ledning och stimulans som de behöver och att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och

kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.

Bilaga 4: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde 1 Rektorn behöver tillsammans med lärarna utveckla skolans arbete med att ge lärarstöd och utmaningar till elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

Utvecklingsområde 2 Rektorn behöver utveckla skolenhetens uppföljning och analys av elevernas kunskapsresultat. Detta i syfte att synliggöra även elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Analysen bör sedan användas som underlag för arbetet med att utveckla undervisningen för elevgruppen.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

Utvecklingsområde 3 • Rektorn behöver genom sin organisation skapa möjligheter till en mer systematisk samverkan mellan elevhälsa och lärare kring att utveckla undervisning som stimulerar elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?